

Sarajevo, 12.12.2022. godine

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA
05.12.2022. – 09.12.2022.

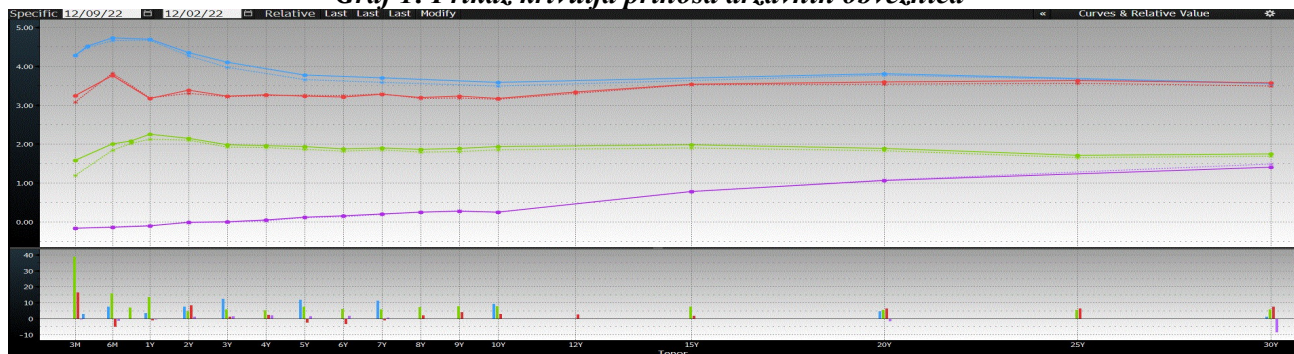
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona			SAD			Velika Britanija			Japan		
	2.12.22	-	9.12.22	2.12.22	-	9.12.22	2.12.22	-	9.12.22	2.12.22	-	09.12.22
2 godine	2.11	-	2.16	↗	4.27	-	4.34	↗	3.34	-	3.43	↗
5 godina	1.87	-	1.94	↗	3.65	-	3.77	↗	3.28	-	3.25	↘
10 godina	1.86	-	1.93	↗	3.49	-	3.58	↗	3.15	-	3.18	↗
												→

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi			
	2.12.22	-	9.12.22	
3 mjeseca	1.252	-	1.606	↗
6 mjeseci	1.843	-	2.002	↗
1 godina	2.162	-	2.282	↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zeleno), SAD (plavo), Velike Britanije (crveno) i Japana (ljubičasto) za periode od 3 mjeseca do 30 godina na dane 09.12.2022. godine (pune linije) i 02.12.2022. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Uz volatilna dnevna kretanja koja su bila prisutna tokom protekle sedmice prinosi obveznica eurozone su na kraju sedmice uspjeli da zabilježe rast u odnosu na prethodnu sedmicu. Prvo je tokom trgovanja u utorak došlo do izraženog pada prinosa, ali je u petak ponovo zabilježen izražen rast istih. Najveći uticaj na kretanje prinosa su imali ekonomski podaci objavljeni za tržište SAD, posebno iz razloga očekivanih sjednica FOMC i ECB koje se održavaju u ovoj sedmici. Prinosi njemačkih obveznica su povećani između 5 i 8 baznih poena, a prinosi italijanskih između 4 i 7 baznih poena. Na sjednici ECB koja se održava 15. decembra očekivanja učesnika tržišta novca su da će povećanje kamatnih stopa iznositi 50 baznih poena. Prema očekivanjima nekoliko većih svjetskih banaka, uključujući BNP Paribas i Goldman Sachs, prinosi obveznica u eurozoni tokom I kvartala naredne godine mogli bi ponovo zabilježiti rast, pa se očekuje da bi prinos na desetogodišnje njemačke obveznice mogao biti povećan na nivo od 2,75% (kada je ova vijest objavljena, prinos na ove obveznice se nalazio na nivou oko 1,80%). Kao osnova ovakvih očekivanja navodi se potreba Evrope za dodatnim neto emisijama duga u iznosu 500 milijardi EUR za finansiranje različitih najavljenih programa subvencija koje za cilj imaju zaštitu stanovništva od naglog rasta troškova energenata prouzrokovanog ratom u Ukrajini. Kao dodatni razlog zbog kojeg bi prinosi mogli da bilježe rast navodi se da u vrijeme kada raste potreba za dodatnim zaduživanjem vlada,

ECB, za razliku od proteklih 8 godina, neće biti spremna da otkupljuje novi dug (jer je obustavljen program kvantitativnih olakšica) pa će vlade morati da nađu nove kupce. Istovremeno, investitori u obveznice, koji su uplašeni rastom inflacije koju ECB pokušava da obuzda, nisu trenutno raspoloženi da tolerišu fiskalnu velikodušnost.

Prošle sedmice objavljeni su podaci ECB koji su pokazali da su blagi uslovi na tržištu obveznica dozvolili ECB da se suzdrži od podrške visoko zaduženim članicama eurozone u posljednja 2 mjeseca. Ovi podaci su pokazali da je učešće italijanskih obveznica u okviru PEPP programa smanjeno za 794 miliona EUR u oktobru i novembru, dok je u istom periodu iznos njemačkih obveznica povećan za 2,55 milijardi EUR. Učešće obveznica Španije i Portugala je takođe smanjeno. Na kraju sedmice ECB je objavila da će banke u ovom mjesecu prije vremena vratiti dodatnih 447,5 milijardi EUR koje su posuđene u okviru TLTRO programa, nakon što su banke u oktobru već vratile 296 milijardi EUR, a do kraja godine će dospjeti dodatnih 51,9 milijardi EUR, što bi trebalo da preostali iznos kredita svede na oko 1,3 biliona EUR. ECB je objavila rezultate istraživanja iz oktobra prema kojem potrošači očekuju da će inflacija tokom narednih 12 mjeseci iznositi 5,4% u poređenju sa 5,1% koliko je očekivano u septembru. Očekivanja za kretanje inflacije u naredne 3 godine su nepromijenjena i iznose 3%. Istovremeno, potrošači očekuju da će ekonomska kontrakcija u narednih 12 mjeseci iznositi 2,6% u poređenju sa prethodnim očekivanjima kontrakcije od 2,4%.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Sentix indeks povjerenja investitora – EZ (G/G)	DEC	-27,5	-21,0	-30,9
2.	PMI kompozitni indeks – EZ (final.)	NOV	47,8	47,8	47,3
3.	Zaposlenost – EZ (kvartalno) final.	III kvartal	0,2%	0,3%	0,3%
4.	GDP – EZ (kvartalno) final.	III kvartal	0,2%	0,3%	0,8%
5.	GDP – Grčka (kvartalno)	III kvartal	0,2%	-0,5%	0,6%
6.	Maloprodaja – EZ (G/G)	OKT	-2,6%	-2,7%	0,0%
7.	Maloprodaja – Italija (G/G)	OKT	-	1,3%	4,0%
8.	Trgovinski bilans – Francuska (u milijardama EUR)	OKT	-1,60	-1,22	-1,72
9.	Fabričke porudžbine – Njemačka (G/G)	OKT	-4,8%	-3,2%	-9,8%
10.	Industrijska proizvodnja – Njemačka (G/G)	OKT	-0,7%	0,0%	3,1%
11.	Industrijska proizvodnja – Austrija (G/G)	OKT	-	3,9%	5,9%
12.	Industrijska proizvodnja – Finska (G/G)	OKT	-	-0,6%	4,2%
13.	Industrijska proizvodnja – Irska (G/G)	OKT	-	55,7%	26,3%
14.	Industrijska proizvodnja – Španija (G/G)	OKT	2,8%	2,5%	3,6%
15.	Industrijska proizvodnja – Grčka (G/G)	OKT	-	-2,5%	-1,2%
16.	Industrijske prodaje – Holandija (G/G)	OKT	-	15,9%	21,1%
17.	Prerađivačka proizvodnja – Holandija (G/G)	OKT	-	3,3%	5,2%
18.	Stopa inflacije – Holandija (final.)	NOV	11,2%	11,3%	16,8%
19.	Stopa inflacije – Irska (final.)	NOV	9,0%	9,0%	9,4%
20.	Stopa inflacije – Grčka	NOV	-	8,8%	9,5%

SAD

Trgovinski deficit SAD je naglo povećan u oktobru jer su usporavanje globalne tražnje i snažan USD uticali na smanjenje izvoza na najniži nivo u posljednjih sedam mjeseci, što sugerise da bi trgovina mogla biti kočnica ekonomskom rastu u ovom kvartalu, ukoliko se ovakav trend nastavi. Izvještaj Ministarstva trgovine koji je objavljen tokom protekle sedmice i to nakon nedavnih optimističnih vijesti o ekonomiji u vezi s ličnom potrošnjom, tržištem rada i uslužnom industrijom, nije promijenio percepciju da je ekonomija SAD imala solidan početak u IV kvartalu.

Tržišni učesnici uglavnom očekuju da će Fed povećati kamatne stope za 50 baznih poena na sastanku koji se održava 13. i 14. decembra. Fed se trenutno nalazi usred najbržeg ciklusa monetarnog pooštavanja od 80-ih godina, a sve sa ciljem da se inflacija vrati na ciljani nivo od 2%. Kreatori monetarne politike Feda će imati priliku da saznaju najnovije podatke o stopi inflacije i to prije odluke o povećanju kamatne stope, na dan početka sastanka Feda.

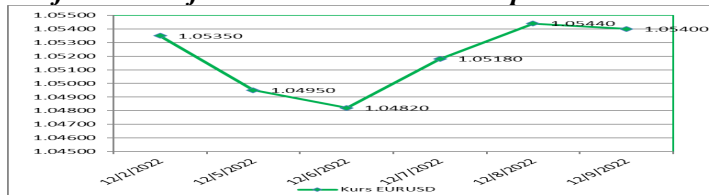
Ministrica finansija Yellen i dalje misli da će ekonomija SAD izbjeći recesiju, jer problemi u uskim grlima snabdijevanja očigledno počinju da se smanjuju. Predsjednik SAD Biden je najavio pomoć u iznosu od 36 milijardi USD penzionom fondu „The Central States Pension Fund”, jednom od najvećih nacionalnih fondova za više poslodavaca, navodeći pomoć za sindikalne radnike i penzionere. Fluktuacije ljudi koji se zapošljavaju ili prestaju da rade je složen proces koji obično uključuje više od 12 miliona ljudi mjesečno i veća ponuda radnika neće imati uticaj na smanjenje inflacije, iako je Fed smatrao drugačije. Pandemija Covid19 je dovela do velike dislokacije na američkom tržištu rada sa desetinama miliona ljudi privremeno nezaposlenih, dok su neki ostali po strani zbog zdravstvenih ili porodičnih problema, a drugi su odlučili da se penzionišu.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	PMI indeks uslužnog sektora F	NOV	46,1	46,2	47,8
2.	Kompozitni PMI indeks F	NOV	46,3	46,4	48,2
3.	Fabričke porudžbine	OKT	0,7%	1,0%	0,3%
4.	Porudžbine trajnih dobara F	OKT	1,0%	1,1%	0,3%
5.	Trgovinski bilans (u milijardama USD)	OKT	-80,0	78,2	74,1
6.	MBA aplikacije za hipotekarne kredite	2. dec	-	-1,9%	-0,8%
7.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	3. dec	230.000	230.000	226.000
8.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih	26. nov	1.618.000	1.671.000	1.609.000
9.	Indeks proizvođačkih cijena finalne potražnje (G/G)	NOV	7,2%	7,4%	8,1%
10.	Veleprodajne zalihe (M/M) F	OKT	0,8%	0,5%	0,6%
11.	Indeks raspoložjenja potrošača U. iz Mičigena P	DEC	57,0	59,1	56,8

USD je deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio rast sa nivoa od 1,0535 na nivo od 1,0540.

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice

VELIKA BRITANIJA

Tržište rada u Velikoj Britaniji je tokom prošlog mjeseca usporilo uz pad tražnje za novom radnom snagom i usporenje u rastu plata, dok je manjak radne snage postao manje akutan. Mjesečni indeks tražnje za osobljem prema Konfederaciji za regrutovanje i zapošljavanje i prema konsultantskoj kući KPMG je u novembru smanjen na 54,1 poen (najniže od februara 2021. godine) sa 56,7 poena, koliko je iznosio u oktobru.

Premijer Sunak je odustao od planova za nametanje obaveznih ciljeva izgradnje kuća lokalnim vijećima, pred pobunom torijevaca. U tom kontekstu, državni sekretar Gove je izjavio da će se Vlada konsultovati o tome kako stambeni ciljevi mogu „bolje uzeti u obzir lokalnu gustinu naseljenosti“. U Velikoj Britaniji se pojavio još jedan talas štrajkova za praznike. Nacionalna unija radnika u željeznici, pomorstvu i transportu je saopštila da će se štrajkovi održati od 24. do 27. decembra nakon što je odbijeno povećanje plata za 4%.

Agencija za statistiku Velike Britanije je objavila da otkazuje objavljivanje podatka o proizvođačkim cijenama do 14. decembra, nakon što su spoznali potencijalne probleme koji se odnose na izračunavanje vremenske serije. Prošlog mjeseca Agencija za statistiku je morala da izvrši korekciju serije zbog greške u učešću dizel goriva, dok je u petak objavljeno da postoji problem u vezi sa cijenama hrane koji se sada istražuje. U tom kontekstu ovo tijelo ukazuje na opreznost pri korištenju podataka o proizvođačkim cijenama jer mogu biti predmet revizije. Očekivanja javnosti o inflaciji za narednu jednu do dvije godine su povećana na najviši nivo u posljednjih skoro deset godina, dok je zadovoljstvo aktivnostima BoE smanjeno. BoE je tokom prošle sedmice prodala 1,878 milijardi funti dugoročnih i obveznica vezanih za inflaciju, čime je ukupna vrijednost prodatih obveznica povećana na 8,23 milijarde funti.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Broj novo registrovanih vozila (G/G) NOV	-	23,5%	26,4%
2.	Zvanične rezerve (u mil USD) NOV	-	2.933	-779
3.	PMI uslužni sektor F NOV	48,8	48,8	48,8
4.	PMI građevinski sektor NOV	52,0	50,4	53,2
5.	PMI kompozitni indeks F NOV	48,3	48,2	48,2

Tokom protekle sedmice GBP je deprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio rast sa nivoa od 0,85730 na nivo od 0,85922. GBP je deprecirala i u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD smanjen sa nivoa od 1,2280 na nivo od 1,2259.

JAPAN

Tokom protekle sedmice guverner BoJ Kuroda je u Parlamentu naglasio potrebu da se zadrže ultraniske kamatne stope, odbacivši mogućnost da se treba preispitati okvir monetarne politike BoJ, na prijedlog jednog od članova Odbora BoJ. Prema njegovom mišljenju, BoJ nastoji da održivo i stabilno dostigne ciljani nivo inflacije od 2% uz povećanje plata, za šta će biti potrebno malo više vremena. Ekonomija Japana, treća najveća svjetska ekonomija, se smanjila manje nego što je prvobitno procijenjeno u III kvartalu, podržavajući stav da se polako oporavlja nakon pandemije, iako glavna izvozna tržišta pokazuju i dalje znakove slabljenja. Ekonomija Japana je zabilježila svoj prvi deficit tekućeg računa u posljednjih osam godina, što odražava visoke troškove uvoza nametnute domaćinstvima i preduzećima zbog deprecijacije JPY na višedecenijski minimum tokom ove godine.

Ministarstvo finansija Japana je objavilo da su se japanske devizne rezerve povećale u novembru na najviši nivo u posljednjih šest godina pošto je deprecijacija USD uticala na rast vrijednosti stranih sredstava koja nisu izražena u dolarima, a i zbog vlasti Japana koje su se suzdržale od mogućih valutnih intervencija na tržištu. Investitori istražuju japanske devizne rezerve i evidenciju intervencija kako bi otkrili koliko bi Japan mogao da „potroši“ da zaustavi deprecijaciju JPY, iako je nedavna promjena snažnog USD ublažila pritisak na JPY.

Premijer Kishida je izjavio da će biti potrebno povećati porez kako bi finansirali troškove odbrane Japana. Plan povećanja poreza je već naišao na protivljenje kreatora čak i u Kishidinoj stranci. Kishida je postavio cilj u iznosu od 43 biliona JPY, za potrošnju na odbranu u narednih pet godina, jer kreatori monetarne politike Japana smatraju da se trebaju usmjeriti na sve veće bezbjedonosne izazove koji predstavljaju Kina, Sjeverna Koreja i Rusija.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikatori	Očekivanje	Stvarno	Prethodni	
			stanje	period	
1.	PMI indeks uslužnog sektora F	NOV	-	50,3	53,2
2.	Kompozitni PMI indeks F	NOV	-	48,9	51,8
3.	Potrošnja u domaćinstvima (G/G)	OKT	0,9%	1,2%	2,3%
4.	Vodeći indeks P	OKT	98,3	99,0	98,2
5.	Koicidirajući indeks P	OKT	100,5	99,9	100,8
6.	GDP (Q/Q) F	III kvartal	-1,0%	-0,8%	4,5%
7.	Tekući račun (u milijardama JPY)	OKT	621,7	-64,1	909,3
8.	Trgovinski bilans (u milijardama JPY)	OKT	-1.825,7	-1.875,4	-1.759,7
9.	Monetarni agregat M2 (G/G)	NOV	3,0%	3,1%	3,1%
10.	Monetarni agregat M3 (G/G)	NOV	2,6%	2,7%	2,6%

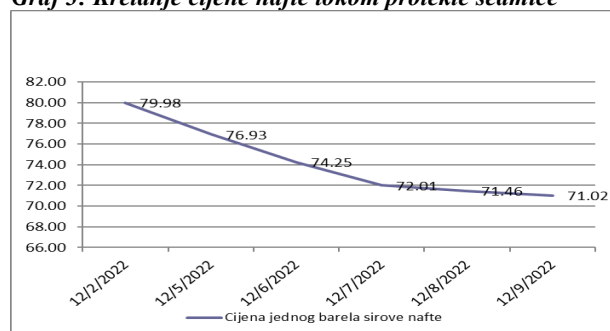
JPY je tokom protekle sedmice deprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio rast sa nivoa od 141,48 na nivo od 143,85. JPY je deprecirao i u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio rast sa nivoa 134,31 na nivo od 136,56.

NAFTA I ZLATO

Na otvaranju njujorške berze u ponedjeljak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 79,98 USD (75,92 EUR). Tokom protekle sedmice cijena nafte je imala tendenciju pada. Početkom sedmice, u ponedjeljak, cijena je smanjena za skoro 4% u odnosu na prethodni radni dan, pod uticajem pada tržišta dionica u SAD, što je uslijedilo nakon što su podaci uslužnog sektora u SAD povećali zabrinutost da bi Fed mogao nastaviti sa agresivnom restriktivnom monetarnom politikom. Narednog dana cijena je nastavila da se smanjuje uglavnom pod uticajem aprecijacije dolara i ekonomskih neizvjesnosti koji su imali značajniji efekat nego očekivani rast tražnje za naftom iz Kine. Značajniji pad cijene zabilježen je u srijedu, čime su izbrisani raniji dobiti na ovom energentu koji su zabilježeni tokom 2022. godine jer trgovci traže sigurnost zbog pojačanog straha od recesije. Zalihe nafte u SAD su u prošloj sedmici smanjene manje nego što se očekivalo, za 5,19 miliona barela, jer izvoznici nisu ponovili prethodni učinak. Do kraja sedmice cijena je nastavila da se smanjuje pod uticajem zabrinutosti oko ekonomskog usporenja u SAD, što je imalo veći efekat nego informacije o prekidu na naftovodu Keystone, kao i ublažavanje mjera Covid19 u Kini, koji su trebali da ožive tražnju za ovim energentom.

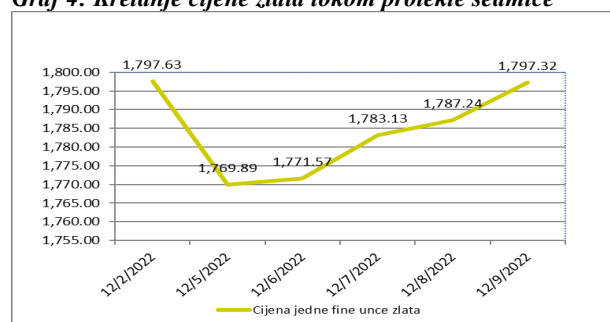
Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte iznosila je 71,02 USD (67,38 EUR), a u odnosu na prethodnu sedmicu cijena je smanjena za 11,20%.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.797,63 USD (EUR 1.706,34). Cijena zlata je u ponedjeljak značajno smanjena u odnosu na prethodni radni dan, ali je do kraja sedmice cijena imala tendenciju rasta. U ponedjeljak je zabilježen oštar pad cijene pod uticajem aprecijacije dolara koja je došla kao rezultat očekivanja da bi ekonomski podaci za SAD, ipak, mogli podstaknuti Fed da nastavi sa ubrzanim povećanjem kamatnih stopa. Narednog dana cijena je bilježila blagu promjenu uglavnom zbog toga što su investitori čekali podatke o proizvođačkim cijenama u SAD koji su objavljeni krajem prošle sedmice, a koji su mogli dati naznake daljeg kretanja referentne kamatne stope Feda. Tokom ove godine zlato uglavnom ima lošije performanse zbog restriktivne politike Feda koja je uticala na aprecijaciju dolara. Slabljenje dolara tokom prošle sedmice kao i pad prinosa na državne obveznice su uticali da cijena zlata nastavi sa postepenim rastom jer su investitori tragali za sigurnijim investicijama pod uticajem neizvjesnosti oko buduće recesije, ali i jačanja geopolitičkih tenzija. Cijena zlata je u petak zabilježila blagi rast, uprkos blagom jačanju dolara i rastu prinosa na državne obveznice SAD, jer neki investitori očekuju da će Fed usporiti tempo rasta kamatnih stopa početkom naredne godine. Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 1.797,32 USD (EUR 1.705,24). Posmatrano na sedmičnom nivou cijena zlata je smanjena za 0,02%.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

Pripremljeno:
Služba Front Office
Odjeljenje za bankarstvo

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na bazi njih.